

BUDGETFÖRSLAG FÖR LIDINGÖ 2019

**Lyssnande ledarskap för en trygg
och grön ö med småstadskänsla**

**NÄRODLAD
POLITIK**

Centerpartiet
LIDINGÖ

INNEHÅLL

Inledning – politisk inriktning för Lidingö	4
Framåtblick på ekonomi och befolkning	4
Stadens vision och strategiska mål	5
Riktlinjer för god ekonomisk hushållning	5
Resultatbudget.....	5
Driftbudget.....	6
Exploateringsplan	7
Investeringsplan	7
Kommunstyrelsen	8
Effektiviseringsarbete.....	8
Personalförsörjning	8
Färre kommunalråd	8
Simhall för framtidens behov	9
Hyror idrottsytor	9
Renovering Lidingövallen	9
Hållbar utveckling av stadsdelarna.....	9
Möjligheter för näringslivet att utvecklas	10
Matupphandling med bättre kvalitet till äldre och barn	10
Miljöberedning för framtagande av nytt miljöprogram 2020	11
Översyn naturreservatets gränser.....	11
Utbildningsnämnden	11
Trygg förskola.....	11
Behov av nya förskolor.....	12
Grundskola där alla kan utvecklas.....	12
Gymnasieskola för fler på Lidingö	13
Stärkt skolhälsa	13
Omsorgs- och socialnämnden	13
Stärkt arbete emot ofrivillig ensamhet	13
Mötesplats Centrum kvar på seniorboende Tor	14
Mat för äldre och funktionsnedsatta	14
Mer frihet och trygghet för LSS-gruppen.....	15
Droger ska bort från Lidingö	15
Offentlig-privat samverkan med Kvinnojouren Kerstin	16
Aktivt arbete för att få nyanlända och långtidsarbetslösa i arbete	16
Sommarjobb till ungdomar	16

Sommarlovsentreprenörer	16
Kultur- och fritidsnämnden	17
Stärkt stöd för idrotten.....	17
Rikt kulturliv på ön	17
Teknik- och fastighetsnämnden.....	18
Gynna båtpendling.....	18
Planskild korsning Skärsätra	18
Boendeparkering och parkeringssituation på Näset	18
Buller längs Gåshagaleden.....	18
Införa fastighetsutskott och översyn av stadens fastighetsbestånd	18
Restaureringen av Kottlasjön och dess vattensystem	18
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden	19

INLEDNING – POLITISK INRIKTNING FÖR LIDINGÖ

Vi vill ha ett tryggt och grönt Lidingö som utvecklas i samklang med sin småstadskänsla. För att nå dit krävs en stad som lyssnar på Lidingöborna, stärker verksamheterna, stödjer civilsamhället och hushållar med Lidingöbornas skattemedel. En stad som lyssnar:

- Förstår medborgarnas behov
- Möter medborgarnas krav
- Överträffar medborgarnas förväntningar

Lidingö är en del av en växande storstadsregion med en unik karaktär som ö i Stockholms inlopp och med en tydlig småstadskaraktär. Vi vill bygga vidare på Lidingös attraktiva roll som småstaden i den stora staden.

Småstadskänsla handlar om allt från arkitektur och stadsplanering till att du ska kunna handla hos din lokala butik och känna dig trygg med en välfungerande skola och omsorg. Det handlar också om det levande civilsamhället där föreningslivet spelar en avgörande roll för en känsla av gemenskap.

Vår politiska inriktning utgår från fyra delar:

- Trygghet i stadens verksamhet med kvalitetsförstärkningar: En viktig del av tryggheten är en välfungerande skola och omsorg för dig som Lidingöbo. Det räcker inte att bara bibehålla nuvarande kvalitetsnivå utan vi behöver också arbeta med kvalitetsförstärkningar där bland annat mindre barngrupper i förskolan är viktigt. Vi vill också prioritera att minska ofrivillig ensamhet hos äldre.
- Stärkta förutsättningar för idrotten som ett led i att vara hälsans ö: Det är av största vikt att värdesätta och uppmuntra det ideella arbetet som våra idrottsföreningar på ön genomför. Det bidrar till både psykisk och fysisk hälsa hos öns barn och unga, ger en meningsfull fritidssysselsättning och viktiga sociala mötesplatser där ungdomar från olika delar av ön kan mötas.
- Grön småstadskänsla i stadsutveckling: Vi ska utveckla öns stadsdelar för att ge mervärde för de boende, exempelvis genom att bygga bort otrygga platser och stärka närservicens förutsättningar att överleva. Staden ska ha stort fokus på den offentliga miljön för att utveckla mötesplatser där Lidingöbor kan mötas.
- Effektiv och lyssnande stad som förstår Lidingöbornas behov: För att kunna stärka stadens verksamheter krävs att stadens administrativa del effektiviseras för att frigöra resurser till verksamheterna. Genom att lyssna in medborgarnas krav och förväntningar kan beslut fattas som kommer Lidingöborna till del.

FRAMÅTBlick PÅ EKONOMI OCH BEFOLKNING

Vi har under flera år haft en mycket god utveckling av skatteunderlaget i Sverige tack vare högkonjunktur. Kommande år väntas en avmattning av konjunkturen och därmed väntas ökningen av skatteunderlaget minska. Antalet arbetade

timmar i ekonomin ökar inte i samma takt som tidigare vilket minskar tillskottet av skatteintäkter till kommunerna.

Detta samtidigt som vi även ser demografiska utmaningar där befolkningen ökar mest bland de yngsta och äldsta samtidigt som befolkning i arbetsför ålder inte ökar lika snabbt. Detta kommer att innebära ökade kostnader för barn- och äldreomsorg för kommunen som inte motsvaras av samma ökning av intäkter från skatteunderlaget. Att befolkning i arbetsför ålder inte ökar i samma takt som tidigare kommer även innebära utmaningar i personalförsörjning till stadens verksamheter. Vi kommer också få en rejäl ökning av antalet ungdomar i gymnasieåldern att hantera de närmaste åren.

Utifrån detta scenario anser vi att förslaget att stadens verksamheter ska leverera en procent överskott för att skapa marginaler för sämre tider är en väl avvägd målsättning. Dock ska denna avsättning inte ske på bekostnad av försämringar av stadens verksamheter eller genom att inte klara stadens överskottsmål om en procent av verksamheternas kostnader. I liggande förslag klarar staden inte överskottsmålet 2020.

Att sänka skatten med 20 öre är därför enligt vår bedömning inte försvarbart. Vi lägger istället mer resurser på skola och omsorg för att klara kvalitetsförbättringar och vi stärker stadens resultat med 5 mnkr för att klara överskottsmålet 2020 samt ge förutsättningar att klara kommande ökande utgifter för att kunna leverera bättre mat till barn och äldre, fler idrottslokaler för de ideella idrottsföreningarnas verksamhet samt åtgärder emot ofrivillig ensamhet hos äldre under 2020-2021. Vi anser att en skattesänkning på 5 öre är försvarbart tack vare de besparingar vi föreslår på den politiska organisationen vilket innebär att Centerpartiet föreslår en skattesats på 18,44.

STADENS VISION OCH STRATEGISKA MÅL

Centerpartiet ställer sig bakom inriktningen på stadens vision och strategiska mål men anser att ett arbete ska inledas för att se över målen i bred samverkan mellan majoritet och opposition. Vi vill se mätbara mål som kan följas upp på ett tydligt sätt.

RIKTLINJER FÖR GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

Centerpartiet ställer sig bakom stadens riktlinjer för god ekonomisk hushållning. KPMG, som genomför rapporter för stadens revisorer, har återkommande efterfrågat fler finansiella mål när det gäller ekonomisk hushållning och därav anser Centerpartiet att stadens finansiella mål bör ses över i bred samverkan mellan majoritet och opposition under mandatperioden.

RESULTATBUDGET

Resultatbudget 2019	Budget 2019	Centerpartiets förslag 2019	Förändring	Centerpartiets förslag 2020	Centerpartiets förslag 2021
Verksamhetens intäkter	575,7	575,7		582,8	584,2
Jämförelsestörande intäkter					
Verksamhetens kostnader	-3134,9	-3155,4	(+20,5)	-3240,9	-3307,6

Avskrivningar	-132,2	-132,2		-136,2	-132
Verksamhetens nettokostnader	-2691,4	-2711,9	(+20,5)	-2794,3	-2855,4
Skatteintäkter	2995,7	3021,2	(+25,5)	3095	3222
Generella statsbidrag/kostnadsutjämning	-308,6	-308,6		-294,1	-319,9
Utdelning från av staden ägda bolag	20	20		10	10
Finansnetto	15,6	15,6		15,8	15,1
Årets resultat	31,3	36,3		32,5	71,8
Resultat efter balanskravsjusteringar	31,3	36,3	(+5)	32,5	71,8

DRIFTBUDGET

Driftsbudget 2019	Kommunal-skattebidrag	Centerpartiets åtgärder	Kommunal-skattebidrag	Ökning 2019	Minskning 2019
Kommunstyrelsen	128,6		125		
varav den centrala politiska organisationen	18,2	Färre kommunalråd och lägre lön (-2,4mnkr) Ingen ökning av politiska organisationen (-1,5mnkr)	14,3		3,9
varav stadsledningskontoret	69,3	Införande av miljöberedning (0,3 mnkr)	69,6	0,3	
varav miljö- och stadsbyggnadskontoret	41,1		41,1		
Utbildningsnämnden	1365,5	Höjd ersättning ordförande (0,3mnkr)	1379,6	0,3	
varav skolpengsram	1173,7	Höjning skolpeng förskola och pedagogisk omsorg 2% (6,8 mnkr)	1187,3	13,6	
varav anslag	191,8	Höjning skolpeng grundskola 1% (5,7mnkr) Utredning ny gymnasieskola (0,2 mnkr) Höjning peng fritidshem 1% (1,1 mnkr)	192	0,2	
Omsorgs- och socialnämnden	999,1	Sommarjobb och sommarlovsentreprenörer (+0,55mnkr) Höjning pengbeloppet för vård- och omsorgsboende samt servicehus och hemtjänsten med ytterligare 1 % (5,2 mnkr) Bibehållen nivå på habiliteringsersättningen (1,5mnkr) Ökat stöd till Kvinnojouren Kerstin (0,05 mnkr) Ingen besparing daglig verksamhet (2,4 mnkr) Utredning ofrivillig ensamhet (0,5 mnkr)	1009,3	10,2	
Kultur- och fritidsnämnden	13,3	Höjd ersättning ordförande (0,3mnkr)	13,6	0,3	
Teknik och fastighetsnämnden	135,4	Höjd ersättning ordförande (0,15 mnkr)	135,55	0,15	
Varav skattefinansierad verksamhet	144,1		144,1		
Varav lokalförsörjning	-8,7		-8,7		
Varav vatten, avlopp, avfall	0		0		
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden	1,4	Höjd ersättning ordförande, minus majoritetens höjning av anslag politiska organisationen (0,15 minus 0,8 mnkr)	0,75		0,65

Övrigt	99,1		99,1		
Resultatkrav nämnder	-18,8		-18,8		
Summa	2723,6		2744,1		
Avgår internränta	32,2		32,2		
Verksamhetens nettokostnader	2691,4		2711,9		

Nettoökning 20,5

15 öre lägre skattesänkning 25,5

Resultatförändring jämfört M-LP-KD 5,0

EXPLOATERINGSPLAN

Centerpartiet instämmer i föreslagen exploateringsplan.

INVESTERINGSPLAN

Investeringsplan	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021	Centerpartiets förslag	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021
Kommunstyrelsens kontor	353	167	153		353	167	153
Lilla Lidingöbron	77	164	150				
It-investeringar	3	3	3				
Simhall	273	0	0				
Utbildningsnämnden	3,7	3,7	3,7		3,7	3,7	3,7
Lokalanpassning och inventarier	3,7	3,7	3,7				
Omsorgs- och socialnämnden	6,6	3	3		6,6	3	3
Lokalanpassning och inventarier	5,6	3	3				
Digitalisering	1	0	0				
Kultur- och fritidsnämnden	1	1	1		1	1	1
Konstnärlig utsmyckning	0,2	0,2	0,2				
Inventarier	0,8	0,8	0,8				
Teknik- och fastighetsnämnden	295,8	199,8	262,4		299,8	189,8	162,4
Vatten, avlopp och avfall	41,3	39,4	40,9				
Idrott och fritid	9,1	5,1	8				
Park och kultur	8,5	10,5	15,5				
Underhållsbeläggning	14	14	14				
Gatu- och parkbelysning	9	9	7				
Broar, gångtunnlar, stödmurar	7	7	7				
Planskild korsning Skärsätra	2	10	100	Ingen budgetering innan utredning är genomförd.		-10	-100
Åtgärder enligt trafikplan	5	15	9	Återställande Näset (2 mnkr)	2		
Gamla Lidingöbron	2,4	2,4	2,4				

Övrigt gator och trafik	14,1	16,1	11,6	Bulleråtgärder Gåshagaleden	2		
Fastighet:							
Skollokaler	42,1	30,2	19,5				
Förskolelokaler	11,8	11,5	11,3				
Omsorgs- och sociala lokaler	11,8	11,5	11,3				
Idrottslokaler/anläggningar och sambrukarslokaler	11,4	8,7	8,5				
Stadshus	87,4	0,3	0,3				
Övrigt fastigheter	19,3	10,8	0,3				
Kommunstyrelsens investeringsreserv	225	266	94		225	266,0	94
Generell reserv	70	70	70				
Skolor och förskolor	135	166	24				
Kultur- och fritidslokaler	20	30	0				
Summa investeringar	885,1	640,5	517,1		889,1	630,5	417,1

Skillnad mot M-LP-KD-förslag: 4 -10 -100

KOMMUNSTYRELSEN

Vi ställer oss bakom de prioriterade målen för kommunstyrelsen.

Effektiviseringsarbete

För att staden ska klara kommande ekonomiska utmaningar är det avgörande att en effektivisering genomförs. Den effektiviseringsutredning som gjorts pekar på en besparingspotential på 10-20% i processkostnader utifrån stadens förutsättningar och det faktum att Lidingö enligt utredningen befinner sig på en låg nivå i mognad inom processororienterat arbetssätt.

Det är viktigt att staden värnar varje skattekrona med noggrann kostnadsstyrning tidigt i projekt. Stadsledningskontoret bör genomgående arbeta för att höja stadens beställarkompetens så att rätt krav ställs på utförarna och därmed undvika beroende av konsulter.

Personalförsörjning

Vi stödjer stadens arbete för att vara en attraktiv arbetsgivare. Förutom insatser som ledarlyft och sjuktalsprojekt bedömer Centerpartiet att satsningar på kvalitetsförbättringar ute i verksamheterna är en avgörande del i att bli en attraktiv arbetsgivare exempelvis för lärare eller inom omsorgen.

Färre kommunalråd

Centerpartiet anser att staden endast behöver två kommunalråd och ett oppositionsråd. Vi anser även att kommunalråd som ej är kommunstyrelsens ordförande ska ha samma ersättning som oppositionsrådet.

När antalet kommunalråd minskar bör ersättningen till ordförande i nämnderna som inte är kommunalråd öka, vi föreslår en fördubblad ersättning. Vi räknar att ordförande i omsorgs- och socialnämnden även är kommunalråd och ökar därmed ordförandes ersättning i övriga nämnder; utbildningsnämnden, miljö-

och stadsbyggnadsnämnden, kultur- och fritidsnämnden samt teknik- och fastighetsnämnden.

Färre kommunalråd och lägre lön ger en besparing på 2,4 mnkr. Med ökning av ersättning till ordförande i respektive nämnd ger det för staden som helhet en besparing på 1,5 mnkr jämfört med liggande förslag.

Centerpartiet ställer sig inte bakom den ökning av den politisk organisationen på 1,5 mnkr som föreslås.

Simhall för framtidens behov

Centerpartiet anser investeringsbudget på 275 mnkr rimlig men menar att staden ska arbeta för en simhall med 50m bassäng, rehabbassäng med höj- och sänkbar botten, vattenrutschbana samt lekyta för de yngsta barnen. Med tydlig kostnadsstyrning, erfaren projektledare, se över det totala innehållet i simhallen och att genomgående välja kostnadseffektiva material kan 50m simhall rymmas inom investeringsbudget på 275 mnkr.

Hyror idrottsytor

Det är viktigt att staden stärker sitt stöd till ideella idrottsföreningar som gör ett viktigt arbete för barn och unga på Lidingö. Vi anser att det är bra om kostnaderna för idrottsytor blir mer transparenta men vi anser inte att hyrorna ska höjas för föreningarna. Vi anser inte att idrottsföreningarna på ön ska bli bidragsberoende som i M-LP-KD:s förslag. Det finns inget värde att chockhöja hyror och kompensera fullt ut med bidrag som M-LP-KD föreslår. Det skapar bara oro hos idrottsföreningarna, mer administrativt arbete och krångligare processer. Staden bör utveckla bokningssystem för idrottsytor så det blir enklare för föreningar att ge tillbaka timmar föreningarna inte behöver enskilda veckor eller under en tillfällig period för att möjliggöra en effektivare användning av stadens lokaler.

Renovering Lidingövallen

Lidingövallen är en del av kommunens idrottsinfrastruktur och till för föreningar, skolor och allmänhet. Det är ett kommunalt ansvar att finansiera renoveringen av Lidingövallen. Väl fungerande idrottsanläggningar är en viktig del för att leva upp till profilen som Hälsans ö. Investeringskostnaden har dock stigit i senare kalkyler från 35 till 70 mnkr. Detta innebär att staden behöver minska investeringsnivån. Staden ska därför se över innehållet där exempelvis antal löparbanor och vilken typ av markarbete som krävs behöver ses över. Staden bör ta in en second opinion vars uppgift är att se hur investeringskostnaden kan minska samtidigt som funktionalitet uppnås.

Hållbar utveckling av stadsdelarna

Målet för stadens utveckling ska vara att uppnå grön småstadskänsla. Prioriterat är:

- Utvecklingen av Lojo förverkligas.
- Utvecklingen av Centrum kommer igång efter 10 års planarbete. Målet ska vara trivsamma mötesplatser, möjlighet att utveckla handel och ett bra möte mellan villastaden och nuvarande Centrum. Parkeringsfrågan är central att lösa för att kunna starta arbetet.

- Ta fram detaljplaner för Högsätraområdet i enlighet med planprogrammet, idrottsområdet ska prioriteras.
- Starta arbetet att förbättra Rudboda torg och Käppala vid nuvarande ICA. Här kan skapas trivsammare miljöer för de boende och förbättrad närservice. Detta är även viktigt för att staden ska ta tillvara sina tillgångar i fastigheter och mark på dessa två platser.

Vi välkomnar att ett program för hållbart byggande äntligen ska tas fram. Livscykelanalys bör vara en grundläggande del i det hållbara byggandet för att minska byggnadernas miljöpåverkan från vagga till grav.

Möjligheter för näringslivet att utvecklas

Ett levande lokalt näringsliv är avgörande för en småstadskänsla där du känner din lokala handlare och har möjlighet att arbeta på ön. Lidingö fortsätter dock att tappa i Svenskt näringslivs företagsranking och hamnar nu på plats 66, den lägsta placeringen någonsin. Tjänstemän och politikernas attityder, service till företagen och det allmänna omdömet tappar Lidingö främst i.

Staden behöver arbeta med attityden inom staden där företagarna ska mötas av en lösningsorienterad stad när de behöver hjälp, det ska vara enklare att få kontakt med staden med en väg in och vi anser att stadsbyggnadskontoret ska ta fram förslag på platser för att skapa fler ytor för småindustri och småföretagande på ön.

Matupphandling med bättre kvalitet till äldre och barn

Staden har i kraft av att vara en stor beställare möjligheter att påverka inköp och upphandling av varor, tjänster och entreprenader i hållbar riktning. Staden har också en viktig roll att skapa goda möjligheter för konkurrens där både små och stora företag kan delta på lika förutsättningar. Detta är inte minst viktigt för det lokala näringslivet.

Maten i skola och omsorg är ett exempel där staden som upphandlare kan göra skillnad både gällande barn och äldres näringsintag och för en miljömässigt hållbar matupphandling. Centerpartiet vill därför att staden till nästa upphandling för kostentreprenörer (planerad kvartal ett 2020) tar fram en tydlig strategi för att få god, miljösmart och närodlat mat som är näringsrik för barn och äldre i kommunen.

För att lyckas med detta är det avgörande att

- De geografiska områdena inte är för stora då det stänger ute mindre aktörer. För stora områden innebär det endast de större och redan etablerade aktörerna kan delta och minskar konkurrensen.
- Maten bör helst vara tillagad på samma plats som serveringen sker, i annat fall så nära som möjligt. Detta för att undvika tapp i näringsinnehåll när maten ska hållas varm och transporteras.
- Bättre marknadsanpassning med större flexibilitet i upphandlingarna för att få in fler anbud, bör anpassas till snittstorleken på catering- och restaurangidkare.
- Mat för äldre och barn inte tas i samma upphandling då de har olika behov och preferenser.

- Öka andelen ekologisk mat och stärka ställningen för närproducerad mat.

Miljöberedning för framtagande av nytt miljöprogram 2020

Nuvarande miljöprogram går ut 2020 och staden behöver redan nu påbörja arbetet för det nya miljöprogrammet. Centerpartiet föreslår att en miljöberedning tillsätts 2019 under Kommunfullmäktige där alla partier har en representant och där även intresseorganisationer och näringsliv bjuds in att delta. Beredningens uppgift blir att ta fram ett nytt miljöprogram som Centerpartiet anser ska utgå från FN:s agenda 2030. Centerpartiet tillsätter 0,3 mnkr för införande av miljöberedning.

Översyn naturreservatets gränser

I samband med översyn av föreskrifter och skötselplan för Långängen-Elfviks naturreservat är det av vikt att även naturreservatets gränsdragning ses över. Centerpartiet la motioner om utökade naturreservat vid Mölna ängar och Kotta gård 2015 och då aviserades att översyn skulle göras 2017. Då detta inte gjorts än anser Centerpartiet att de bör genomföras under 2019. Förutom Mölna ängar och Kottla Gård bör även Elfviksskogen och ekskogar i Sticklinge övervägas som naturreservat i översynen.

UTBILDNINGSNÄMNDEN

Centerpartiet ställer sig bakom de tre prioriterade målen men vill komplettera med ytterligare ett mål inriktat mot elever med behov av särskilt stöd:

- Alla skolor genomför åtgärder i kompetensutveckling, fysisk undervisningsmiljö och organisation för att förbättra stödet till elever med behov av särskilt stöd.

Trygg förskola

Barn tillbringar stor del av sina första levnadsår i förskolan. Att förskolan är en trygg miljö är en viktig faktor för att barnen ska utvecklas till välmående och trygga ungdomar och vuxna. Centerpartiet lägger därför en extra uppräknings på 2 % (6,8 mnkr) till förskola och pedagogiska omsorg med målsättning att minska barngruppernas storlek med prioritering av de yngsta barnen, öka andelen utbildad personal samt för att de kommunala förskolorna ska minska sitt underskott i resultatutjämningsfonden. Med Centerpartiets förslag innebär detta en total uppräknings på 4,8 % för 1-2 år och 3,9 % för 3-5 år.

Forskningen visar att det är en nödvändighet med små grupper om barnen ska utvecklas till trygga individer. Stora barngrupper och allt mindre resurser ger stressad personal och stressade barn. Det är särskilt viktigt i den yngsta åldersgruppen att grupperna inte är för stora. Genom vår extra satsning gör vi det ekonomiskt möjligt för förskolorna att börja arbetet med att minska gruppstorlekarna.

Idag saknar 51 procent av personalen i förskolan utbildning för arbete med barn (jämfört med 40 procent i länet och 30 procent i landet). Endast 28 procent av Lidingös förskolepersonal har pedagogisk högskoleutbildning. För att förskolan ska vara trygg behöver denna siffra öka. För att lyckas måste det vara attraktivt

att arbeta på Lidingö vilket kräver en stimulerande arbetsmiljö där mindre barngrupper är en del men också högre lön.

Den kommunala skolan har en negativ resultatutjämningsfond på 6,7 mnkr 2018. En del av detta kommer kunna betalas av men resultatet kommer fortfarande vara negativt 2019 vilket det varit sedan 2015. Det är viktigt att kommunala förskolor betalar sin skuld för trovärdighet gentemot de privata utförarna.

Behov av nya förskolor

I Brevik ersätts paviljonger till permanent förskola vilket är välkommet. Planering pågår för förskola genom att hyra lokaler i Dalénum och planering för ersättning av paviljonger i Islinge pågår. Idag är nuvarande förskolelokaler i princip helt fyllda och då de kommande förskolorna i huvudsak är ersättning av paviljonger finns behov av nya förskoleplatser kvar. Med vår ambition att minska barngruppernas storlek samtidigt som befolkningsprognosen pekar på fler nyfödda behövs fler förskoleplatser. Vi anser därför att staden i utvecklingsområden som Centrum, Högsätra och Rudboda ska se över möjligheten att planera in förskolor. Centerpartiet ser gärna att staden uppmuntrar fler fristående förskolor att etablera sig på Lidingö.

Grundskola där alla kan utvecklas

Skolor kan söka om extra stöd för elever med behov av särskilt stöd. För de allra flesta elever med behov av särskilt stöd så ska dock detta stöd rymmas inom ordinarie skolpeng. För att elever med behov av särskilt stöd ska få det stöd som de behöver inom ordinarie skolpeng krävs ett utpekat utvecklingsarbete från utbildningsförvaltningen. Ett arbete har påbörjats med tillgänglig skola. Centerpartiet vill intensifiera detta arbete där både den fysiska miljön kan förbättras men kanske framförallt behövs en ökad förståelse och kunskap för hur olika elever fungerar och att lärarna har kunskap hur de utformar undervisningen så den blir tillgänglig för alla elever och hur de stödjer elever med behov av särskilt stöd. Kompetensutveckling är en väldigt viktig del i att skapa en tillgänglig skola.

Med den pengökning M-LP-KD föreslår finns inga extra medel för kvalitetsförbättringar då den förslagna ökningen av skolpengen försvinner till löneökningar och till det krav på överskott på 1 procent som är satt för att förbereda skolorna för sämre ekonomiska tider. För att kvalitetsförbättringar framförallt riktat mot elever med behov av särskilt stöd ska vara möjliga föreslår Centerpartiet en extra ökning av skolpeng på 1 procent (5,7 mnkr). Penguppräknings för grundskolan blir med Centerpartiets förslag 2,9 % för årskurs 3-5 och 3,1 % för årskurs 6-9.

Vi stödjer den satsning på 2,5 mnkr riktade för att stödja nyanlända i Lidingös skola liksom satsning på socioekonomisk fördelning på 3 mnkr. Tillsammans med vår extra uppräknings av skolpengen ger vi förutsättningar för en skola där alla kan utvecklas.

Centerpartiet höjer även anslaget till fritidshem med 1 procent (1,1 mnkr) där förstärkt personaltäthet är en viktig del att arbeta med.

Gymnasieskola för fler på Lidingö

Skolpengen inom gymnasiet höjs med 1,8 procent i enlighet med förslag från samverkan med Storsthlm (tidigare KSL). Vi instämmer i majoritetens bedömning för beloppet för IM-programmen.

Centerpartiet ser dock med oro på att antalet reserver till Hersby gymnasium ökar och i år var det 350 stycken. Antal unika Lidingö-elever som stod som reserver i september var 39 stycken, och då har skolan ändå öppnat en extra klass på 32 elever. Den extra klassen kan inte startas 2019 då skolan är överfull. Elevkullarna på Lidingö ökar dessutom med omkring 400 elever till 2022 vilket innebär att problemen kommer öka. Fram till 2025 beräknas antalet gymnasieelever i länet öka med drygt 20 000 elever enligt Storsthlm och redan 2019 kommer platserna på högskoleförberedande program inte räcka till.

Att Gångsätra gymnasium lades ner innebär en otryggare situation för Lidingös gymnasieungdomar som Centerpartiet beklagar. Det innebär att allt fler Lidingöelever med lägre betyg riskerar att antingen helt sakna gymnasieplats eller behöver pendla långa avstånd till gymnasieskolor på andra sidan staden. Centerpartiet anser att det krävs fler gymnasieplatser på ön och att en utbyggnad av anrika Hersby gymnasium dels inte ger tillräckligt med platser och dels inte skapar den inspirerande miljö för lärande som vi eftersträvar.

Vi menar att staden måste vidta åtgärder både på kort och lång sikt. Centerpartiet vill ge utbildningsförvaltningen i uppdrag att ta fram förslag för att kortsiktigt kunna öka antalet platser till gymnasiet redan 2019 samt att långsiktigt i första hand skapa nytt gymnasium i samarbete med privat aktör som etablerar sig på Lidingö med kommunens stöd. Vi tillsätter 0,2 mnkr för detta uppdrag.

Stärkt skolhälsa

När psykisk ohälsa är ett växande problem hos unga är det viktigt att skolhälsan har tillräckligt med resurser. Vi välkomnar att skolhälsan förstärks med en skolpsykolog och en speciallärare för att hjälpa elever som behöver. Det är också viktigt att skolhälsan stärks så de hinner med de värdefulla gruppsamtal om psykisk hälsa, stress och ANDT (droger mm) som tidigare genomförts med elever i årskurs åtta och årskurs 1 på gymnasiet.

OMSORGS- OCH SOCIALNÄMNDEN

Centerpartiet ställer sig bakom de prioriterade målen för nämnden men vill komplettera med ytterligare ett prioriterat mål för att minska den ofrivilliga ensamheten hos äldre:

- Äldre inom staden får aktivt stöd för att motverka ofrivillig ensamhet.

Stärkt arbete emot ofrivillig ensamhet

Över hälften av äldre som har hemtjänst besväras av ensamhet. Ensamhet ökar risken för psykisk ohälsa och depression. Centerpartiet vill arbeta för att motverka ofrivillig ensamhet och att det blir ett fokusområde för nämnden framåt.

I ett första steg gör vi en extra uppräknig av pengbeloppet för vård- och omsorgsboende samt servicehus och hemtjänsten med ytterligare 1 % (5,2 mnkr) utöver det som anges i kommunstyrelsens förslag till budget, Centerpartiets förslag innebär alltså en total uppräknig på 3%. Detta för att verksamheterna redan 2019 ska kunna förstärka sina insatser att motverka ofrivillig ensamhet exempelvis genom att personalen får mer tid för de äldre och/eller extra sociala insatser och aktiviteter på boendena.

Centerpartiet anser att staden noga bör se över förslaget till ny boendeform med biståndsbedömt trygghetsboende som är ett sätt att bryta oönskad isolering. Vi ser också stort behov att arbeta med de mötesplatser för äldre som finns på ön.

Centerpartiets budgetförslag innefattar även ett uppdrag till Omsorgs- och socialförvaltningen att ta fram åtgärdsförslag för att minska ofrivillig ensamhet. Det kan handla om uppsökande verksamhet för att få äldre att involveras i sociala aktiviteter, öka samarbetet och stödet till engagerade föreningar och civilsamhället eller att biståndsreglerna för boende tar större hänsyn till ensamhet, oro och depression även mellan 80-90 år och inte bara från 90 år som dagens regler innebär. Centerpartiet tillsätter 0,5 mnkr för uppdraget som ska resultera i åtgärdsförslag för implementering i budget för 2020.

Mötesplats Centrum kvar på seniorboende Tor

En viktig del i arbetet mot ofrivillig ensamhet är stadens mötesplatser. Vårt budgetförslag innebär att Mötesplats Centrum behålls och utvecklas på seniorboendet Tor. Det är idag en välfungerande verksamhet med stort ideellt engagemang av de boende, det är tillgänglighetsanpassat och lättillgängligt för hela ön genom vinkbussen.

Vi ser ingen anledning att flytta och riva upp en välfungerande verksamhet och anser att nya hyresgäster ska sökas för den yta i stadshuset som i dagsläget planeras som ny mötesplats. Centerpartiets förslag innebär bättre kvalitet med fokus på en mötesplats i Centrum och en mer kostnadseffektiv lösning än majoritetens lösning. Att ha kvar en halv mötesplats på Tor och bygger upp en hel ny ger totalt högre hyres- och driftskostnader än att koncentrera verksamheten till en mötesplats på seniorboendet Tor.

Mat för äldre och funktionsnedsatta

Vi ser stor förbättringspotential för maten inom äldreomsorg och LSS. I särskilt boende inom äldreomsorgen får Lidingö lägre betyg än snittet. Det krävs att staden förbereder sig för kommande upphandling som öppnar upp för mindre aktörer och högre kvalitetskrav (läs mer under kommunstyrelsen). Exempelvis är det av stor vikt att högre kvalitetskrav ställs så att maten anpassas efter äldres förändrade smak. Undernäring är vanligare hos äldre personer än befolkningen i övrigt, matfrågan är avgörande för ett välmående hos Lidingös äldre.

De boende på gruppboende för LSS kan ofta inte laga mat själva och då hänger deras mat på personalens kostkunskap för att en näringsriktig kost ska serveras. Det ställer höga krav på kunskapen hos personalen och det har förekommit undernäring och vätskebrist bland de boende. Centerpartiet önskar att ansvarig personal för mathållning utses och utbildas inom LSS-verksamheten. En annan

del i att förbättra matkvaliteten och undvika undernäring inom LSS vore att öka möjligheten att laga och äta mat mer gemensamt än vad som sker idag.

Mer frihet och trygghet för LSS-gruppen

För deltagande i daglig verksamhet ges en habiliteringsersättning till de funktionsnedsatta. Detta är att jämställa med lön för det arbete de genomför. Den har under lång tid legat på en mycket låg nivå. Under 2018 dubblerades ersättningen från 10 kronor timmen till 20 kronor timmen med hjälp av statligt stöd som varade ett år. Vi anser det ovärdigt att sänka ersättningen till de funktionsnedsatta som M-LP-KD föreslår och satsar därför 1,5 mnkr för att ersättningen ska kunna ligga kvar på förhöjd nivå även 2019 när det statliga stödet utgår.

Under 2019 införs LOV inom daglig verksamhet. I samband med införandet minskar budget för daglig verksamhet enligt förslaget med 2,4 mnkr med hänvisning till en effektivare organisation. Centerpartiet har ifrågasatt lokalförändringar inom ö-gruppens verksamhet som minskar ö-gruppens synlighet över ön och riskerar populära verksamheter så som Hantverkarna. Vi vill också stärka synligheten genom att deltagarna i ö-gruppen åter igen ska få äta lunch ute på öns lokala lunchrestauranger minst en gång i veckan. Med anledning av dessa kvalitetsförbättringar vi vill göra och säkerställa att personalförsörjningen inte försämras utan snarare stärks uteblir besparingen i Centerpartiets budgetförslag och de 2,4 mnkr används för kvalitetsförbättringar inom den dagliga verksamheten.

Droger ska bort från Lidingö

I Stockholmsenkäten som genomförs vart annat år har Lidingö klart högst andel som provat narkotika bland pojkar i gymnasiet, hela 39 procent. Det är också en ökning från förra mätningen. Även i årskurs nio är Lidingö bland de värsta kommunerna när det gäller narkotika.

Oroväckande är också att det är väldigt många unga som haft möjlighet att prova. Narkotika är allt för tillgängligt på ön. Hela 50 procent av de som inte provat narkotika har ändå haft möjlighet. Det är tydligt att det krävs åtgärder för att få bort drogerna från Lidingö. Centerpartiet föreslår att staden:

- Arbetar för att synlig polis med lokalkännedom finns på ön som både har relation med tonåringar och ingriper vid misstanke om droger på exempelvis Hersby gymnasium. Nära samarbete mellan kommun, skola och polis är avgörande för att minska tillgången till droger på ön.
- Genomföra utbildningsinsatser för ungdomar och föräldrar till tonåringar för att öka medvetenheten om droger.
- Utbilda all personal i skolan i narkotikafrågor; exempelvis vad lagen säger om skolans ansvar samt hur tidig igenkänning och uppföljning av ungdomar med drogproblem kan genomföras i nära samarbete med föräldrar.
- Säkerställa att skolhälsan har tillräckliga resurser för att kunna arbeta med det förebyggande hälsoarbetet bland annat emot droger.
- Involvera alla aktörer som finns runt ungdomarna i det drogförebyggande arbetet, till exempel fritidsgårdar och idrottsföreningar.

- Fältassistenter ska finnas i staden där ungdomarna finns. De ska skapa kontaktpunkter mellan staden och ungdomar på ön för att hjälpa unga som exempelvis är på väg in i ett drogberoende eller har andra problem.

I våras genomfördes informationskvällar för föräldrar av staden i samarbete med polisen, fältassistenter har anställts och nu är en handlingsplan i arbete mot droger på väg att tas fram. Detta välkomnar Centerpartiet.

Offentlig-privat samverkan med Kvinnojouren Kerstin

Kvinnojouren Kerstin är en ideell förening som hjälper och stödjer kvinnor och barn på Lidingö som är utsatta för våld i nära relationer. Under mandatperioden beslutade Omsorgs- och socialnämnden att minska kvinnojourens stöd samtidigt som finansieringen är kortsiktig med besked om nästa års stöd i december. Centerpartiet anser det olyckligt att stadens stöd är osäkert för kvinnojouren och vill därför upprätta en offentlig-privat samverkan med Kvinnojouren för att öka långsiktigheten. Vi tillsätter också 50 000 kronor för att höja stadens stöd och därmed stärka tryggheten för utsatta kvinnor och ge jouren möjlighet att arbeta mer våldsförebyggande.

Aktivt arbete för att få nyanlända och långtidsarbetslösa i arbete

Centerpartiet välkomnar att staden arbetar aktivt för att få nyanlända i arbete, det är en nyckel för en fungerande integration. Stadens satsning på två arbetskoordinatorer välkomnar Centerpartiet och ser stort värde i nära samarbete mellan stad och lokalt näringsliv.

Samverkan mellan stad, arbetsförmedling, näringsliv och vuxenutbildning är en nyckel för framgång.

Sommarjobb till ungdomar

Många kommuner har valt att satsa på sommarjobb, Lidingö var 2016 näst sämst i länet på sommarjobb, under 2018 var det stort söktryck till stadens sommarjobb. Ett sommarjobb kan vara ett första steg in på arbetsmarknaden för många ungdomar. Det är också en bra arbetslivserfarenhet tillsammans med de praoveckor eleverna har under skoltiden. Vi föreslår att ge 50 lidingöungdomar till möjlighet till sommarjobb. Medel anvisas med 0,3 mnkr.

Staden bör eftersträva att ungdomarnas sommararbete ger mervärde till Lidingöborna som annars inte skulle bli gjorda. Det kan handla om att hålla öppet på biblioteket eller idrottsanläggningar, ge sällskap till de äldre på våra äldreboenden eller genom att plocka skräp och sköta trädgårdsarbete.

Sommarlovsentreprenörer

Centerpartiet vill att staden satsar 0,25 mnkr på Sommarlovsentreprenörer som ger unga en möjlighet att prova att driva företag under sommarlovet. Idag finns liknande projekt i cirka hälften av länets kommuner. Detta kan dels vara nya entreprenörsidéer eller att ungdomar utvecklar företag som skapats under arbetet med Ung Företagsamhet på Hersby gymnasium. Sommarentreprenörer innebär att kommunen själv eller i samverkan med icke-vinstdrivande organisationer så som "Rookie startups" går in med 2000 kronor i startbidrag och erbjuder stöd, mentor och en utbildningsvecka i början av sommaren. Det ger ungdomar en inblick och kunskap i att driva ett företag, våga tänka kreativt och

prova nya idéer. Förhoppningsvis kan det även ge lite extra i plånboken. Under första året innebär satsningen omkring 20 sommarlovsentreprenörer och om satsningen lyckas kan platserna succesivt höjas kommande år. Centerpartiet vill uppmuntra unga att utveckla sitt entreprenörskap och på detta sätt vill vi också lyfta värdet av ett levande näringsliv på ön.

KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN

Centerpartiet instämmer i det prioriterade målet men vill även komplettera det med ytterligare ett för att stödja de ideella idrottsföreningarna:

- Staden ger goda förutsättningar för idrottsföreningar att förbättra och stärka sina verksamheter för framförallt barn och unga.

Det är viktigt när kultur- och fritidsnämnden finns kvar och en idrottschef inrättas att nämnden får ordentliga redskap för att verkligen leda kultur- och fritidsfrågorna i staden fullt ut för att undvika att ansvaret faller mellan stolarna. En idrottschef är ett bra steg för att förtydliga ägarskapet för idrottsfrågorna inom staden.

Stärkt stöd för idrotten

Det är av största vikt att värdesätta och uppmuntra det ideella arbetet som våra idrottsföreningar på ön genomför. Det bidrar till både psykisk och fysisk hälsa hos öns barn och unga, ger en meningsfull fritidssysselsättning och viktiga sociala mötesplatser där ungdomar från olika delar av ön kan mötas.

Lidingö har dock under decennier investerat för lite i renoveringar och nyproduktion av idrottsanläggningar. Vi står inför stora behov för att öns föreningsliv ska fortsätta kunna utvecklas. Exempelvis friidrottsanläggning med fullstor fotbollsanläggning, ny simhall som klarar framtida behov, ny innebandyhall för att ersätta Bodals bollhall, bollhall som fungerar för tävling för bland annat basket och handboll, gymnastikhall och ishallar för ishockey och konståkning.

Att staden under lång tid underinvesterat i idrottsanläggningar kan inte läggas föreningarna till last. Staden kan inte lägga över kostnaden på föreningarna utan staden behöver ta sitt ansvar för idrottsinfrastrukturen på ön. Detta kommer vara en ekonomisk utmaning för staden framåt och kräver en god planering av anläggningarna för att göra så kostnadseffektiva investeringar som möjligt. Centerpartiets budgetförslag innebär ett större överskott 2019 för att möjliggöra utrymme för satsningar på idrottsytor åren framåt.

Rikt kulturliv på ön

Kulturveckan är en fantastisk manifestation för kulturen på Lidingö som staden ska fortsätta vara med och utveckla. Bibliotekets flytt till stadshuset bör innebära att biblioteket tar steg att bli mer digital och möta ungdomars intresse att skapa och vara kreativa. När stadshuset öppnar bör utställningsverksamhet i stadshusets entré återupptas.

TEKNIK- OCH FASTIGHETSNÄMNDEN

Centerpartiet ställer sig bakom de prioriterade målen och anser att kommunikation och dialog med Lidingöborna är en avgörande för att göra rätt åtgärder på rätt plats.

Gynna båtpendling

Centerpartiet anser att vattenvägar skall utnyttjas genom att medverka till en fossilfri pendelbåtstrafik mellan Lidingö, Nacka och Stockholm.

Planskild korsning Skärsätra

En utredning är tillsatt för att analysera kostnader och effekter av en planskild korsning i Skärsätra. Centerpartiet anser det värdefullt att utreda denna lösning men anser inte att staden ska föregå utredningen genom att budgetera för en planskild korsning. Centerpartiet tar därmed bort investeringen i planskild korsning på 10 mnkr 2020 och 100 mnkr 2021.

Boendeparkering och parkeringssituation på Näset

Vi välkomnar införande av pilotprojekt för boendeparkering i Torsvik, Baggeby och Bodal men vi anser att även Näset som har stora behov av bättre parkeringssituation ska ingå. Om det inte kan visas att boendeparkering markant ger förändrade förutsättningar ska parkeringsplatser på Näset längs Källängsvägen återställas 2019. Vi lägger 2 mnkr i investeringsbudgeten för det ändamålet.

Buller längs Gåshagaleden

Under föregående mandatperiod togs den tysta asfalten bort längs Gåshagaleden vilket försämrade boendemiljön längs Gåshagaleden. Efter utredning som tekniska nämnden beställt föreslår Centerpartiet att bullerplank sätts upp på Gåshagaleden vid korsningen med Hövdingevägen, cirka 80-100 meter. I övrigt genomföra lokala bulleråtgärder med bullerskärmar vid uteplats eller i vissa fall vid tomtgräns och fönsteråtgärder enligt åtgärdslista i bullerutredningen. Bedömd total kostnad på 2 mkr läggs in i investeringsbudget för 2019.

Införa fastighetsutskott och översyn av stadens fastighetsbestånd

Den politisk insynen i fastighetsfrågor är begränsad. I en stor nämnd med brett ansvar som teknik- och fastighetsnämnden är risken stor att fastighetsfrågorna försvinner i ärendemängden. Vi vill därför ha en översyn av den politisk strukturen och förslagsvis inrättas ett fastighetsutskott för att stärka den politiska styrningen av fastighetsfrågor. Vi tror att med en tydligare politisk styrning kan stadens kostnader för fastigheter hållas nere.

Restaureringen av Kottlasjön och dess vattensystem

Under 2017 genomfördes äntligen åtgärder för förbättrad vattenkvalitet i Kottlasjön. Vattenkvaliteten ska följas upp vilket Centerpartiet välkomnar. Det är viktigt att de genomförda åtgärderna ger långsiktig effekt, därför menar Centerpartiet att det är avgörande att sjöns tillflöden säkerställs.

MILJÖ- OCH STADSBYGGNADSNÄMNDEN

Nämnden sköter myndighetsutövning inom stadsplanering och bygglov. Vi anser inte att kostnaden för den politiska organisationen ska öka med 0,8 mnkr. Vi föreslår en höjning av ersättning till ordförande med 0,15 mnkr, totalt innebär det en minskad budget på 0,65 mnkr för nämnden.